

Η Άμβλωση υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου του Στρασβούργου

Μιχάλης Πρασανάκης & Αναστασία Τολμαΐδου

Τριτοετής φοιτητής Νομικής Α.Π.Θ. & Τριτοετής φοιτήτρια Νομικής Α.Π.Θ.

Με τον όρο άμβλωση εννοούμε την τεχνητή διακοπή εγκυμοσύνης, πριν το έμβρυο γίνει βιώσιμο εκτός της μήτρας¹. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας², περίπου 73.000.000 αμβλώσεις λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο. Και παρότι με έναν τόσο μεγάλο αριθμό θα έλεγε κανείς πως το δικαίωμα σε μια ασφαλή άμβλωση είναι απόλυτο και απαραβίαστο, κάποιες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Μάλτα και η Πολωνία³ έχουν επιλέξει να ποινικοποιήσουν τη διαδικασία και να απειλούν με κυρώσεις όποια γυναίκα επιθυμεί να τερματίσει την κύησή της. Την ίδια στιγμή, περίπου 25.000.000 γυναίκες, ετησίως, αναγκάζονται να στραφούν σε ανορθόδοξες και συχνά, επικίνδυνες μεθόδους διακοπής μιας ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης τους. Έτσι, πολλές από αυτές τις γυναίκες είτε δεν έχουν μια πετυχημένη διακοπή κύησης, είτε έρχονται αντιμέτωπες με σοβαρά προβλήματα υγείας. Όσο, λοιπόν, οι γυναίκες

κινδυνεύουν, επειδή οι εθνικές αρχές επιβάλλουν περιορισμούς στο σώμα τους και στην ιδιωτική τους ζωή τόσο μεγαλύτερη θα είναι η ανάγκη τροποποίησης ή και θέσπισης ενός νομικού πλαισίου που θα διευκολύνει τον ασφαλή τερματισμό μιας εγκυμοσύνης.

Δικαίωμα στην άμβλωση και ΕΣΔΑ

Το δικαίωμα στην άμβλωση δεν κατοχυρώνεται ρητά στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής “ΕΣΔΑ” ή “Σύμβαση”). Στην πραγματικότητα, στην ΕΣΔΑ, το ζήτημα εξετάζεται γύρω από ένα δίπολο: το δικαίωμα του εμβρύου στη ζωή, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης, και το δικαίωμα της εγκύου στην ελεύθερη ανάπτυξη της ιδιωτικής της ζωής, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 8.

Δικαίωμα στην άμβλωση και νομολογία ΕΔΔΑ

Το δικαίωμα του εμβρύου στη ζωή εξέτασε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής “Δικαστήριο” ή “ΕΔΔΑ”) στην υπόθεση

¹ The free dictionary by Farlex, Abortion, διαθέσιμο διαδικτυακά εδώ

² Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Abortion, διαθέσιμο διαδικτυακά εδώ

³ Center for reproductive rights, European abortion law: a comparative overview, διαθέσιμο διαδικτυακά εδώ

Vo v. France⁴. Προσφεύγουσα σε αυτήν την υπόθεση ήταν μία γυναίκα η οποία, μετά από ιατρικό λάθος, υπέστη επιπλοκές στην εγκυμοσύνη της και αναγκάστηκε να προβεί σε άμβλωση, προκειμένου να διαφυλαχθεί η υγεία της. Για το λόγο αυτό, η πρώην εγκυμονούσα και ο σύντροφός της κινήθηκαν δικαστικά κατά του γιατρού που προκάλεσε τις επιπλοκές και ζήτησαν την καταδίκη του. Τα γαλλικά δικαστήρια αθώωσαν τον γιατρό, κρίνοντας ότι ένα έμβρυο είκοσι εβδομάδων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει δικαίωμα στη ζωή, αφού δεν είναι αυτόνομο ον. Οι προσφεύγοντες κινήθηκαν σε υπερεθνικό επίπεδο και προσέφυγαν κατά της Γαλλίας, ενώπιον του Δικαστηρίου, ζητώντας να αναγνωριστεί η παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης και η παραβίαση της θετικής υποχρέωσης του κράτους που πηγάζει από αυτό, δηλαδή η θετική υποχρέωση προστασίας της ζωής. Οι προσφεύγοντες ζήτησαν να τους επιδικάσει το Δικαστήριο αποζημίωση, επειδή το γαλλικό κράτος δεν μερίμνησε για την προστασία του δικαιώματος στη ζωή του εμβρύου τους.

Η υπόθεση αυτή διαφέρει από προηγούμενες στο εξής σημείο: σε όσες υποθέσεις προηγήθηκαν και στις οποίες το Δικαστήριο είχε εξετάσει την παραβίαση του δικαιώματος του εμβρύου στην ζωή, λόγου χάρι στις υποθέσεις X v. United

Kingdom⁵ και H v. Norway⁶, η εγκυμοσύνη τερματίστηκε με ηθελημένη άμβλωση και οι προσφεύγοντες ήταν πατέρες, τους οποίους οι μητέρες δεν είχαν συμβουλευτεί και από τους οποίους αυτές δεν έλαβαν ποτέ τη “συναίνεσή” τους. Σε αυτές τις υποθέσεις, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι, σε μία εγκυμοσύνη, η ζωή του εμβρύου και η ζωή της εγκύου περιπλέκονται και αποτελούν αλληλοεξαρτώμενα και αλληλοσυμπληρούμενα έννομα αγαθά. Μία εγκυμοσύνη, λοιπόν, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει αποκλειστικά στο πεδίο της ιδιωτικής ζωής της εγκύου, καθώς, για όσο διάστημα διαρκεί, η ζωή του εμβρύου εξαρτάται από τη ζωή της μητέρας.

Στην Vo v. France, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να κρίνει εάν και κατά πόσο η Σύμβαση προστατεύει το έμβρυο. Βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης, “το δικαίωμα καθενός στη ζωή πρέπει να προστατεύεται από τον νόμο”. Η προσφεύγουσα, στην συγκεκριμένη υπόθεση, υποστήριξε ότι *καθένας* είναι και το έμβρυο και ότι, ήδη από τη σύλληψη του, είναι άνθρωπος. Επομένως, το δικαίωμά του στη ζωή κατοχυρώνεται ήδη από τη σύλληψη. Το καθ’ ου κράτος

⁴ 53924/00, Vo v. France, Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, διαθέσιμη διαδικτυακά [εδώ](#)

⁵ 8416/79, X v. the United Kingdom, Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 13ης Μαΐου 1980, Decisions and Reports (DR) 19, p. 244

⁶ 17004/90, H. v. Norway, Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 19ης Μαΐου 1992, DR 73, p. 155

επεσήμανε⁷ ότι *καθένας* εννοείται ως το άτομο που, όχι μόνο ανήκει στο ανθρώπινο είδος, αλλά και που είναι γεννημένο, σε αντίθεση με την Αμερικανική Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία ρητά κατοχυρώνει το δικαίωμα του ανθρώπου στη ζωή από τη στιγμή της σύλληψης.

Με αφορμή την εν λόγω υπόθεση, το Δικαστήριο παραπέμπει στην *X v. the United Kingdom*, όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναγνώρισε ότι το δικαίωμα του εμβρύου στη ζωή είναι είτε ανύπαρκτο, είτε σχετικό, είτε απόλυτο. Ενώ για τα πρώτα δύο η Επιτροπή δεν λαμβάνει θέση, απορρίπτει κατηγορηματικά το ενδεχόμενο της απόλυτης φύσης του δικαιώματος στη ζωή του εμβρύου. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε πως το έμβρυο προηγείται πάντοτε της μητέρας και πρέπει να σωθεί ακόμη και σε βάρος της. Θα συνιστούσε πρόταξη προσώπου αγέννητου σε βάρος προσώπου γεννημένου. Επιστρέφοντας στην *Vo v. France*, επισημαίνει ότι το έμβρυο δεν εμπίπτει στην έννοια του προσώπου, όπως αυτή αξιολογείται στο άρθρο 2, όμως, καθώς κανένας ευρωπαϊκός θεσμός δεν έχει αποκλείσει το ενδεχόμενο της προστασίας των εμβρύων από αυτήν την διάταξη, υπάρχει χώρος για *ad hoc* ερμηνεία. Τελικά, το Δικαστήριο έκρινε ότι εδώ δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2.

Δικαίωμα στην άμβλωση και Πολωνία

Το δικαίωμα της κάθε εγκύου να αποφασίζει ελεύθερα πώς θα διαχειριστεί την εγκυμοσύνη της, ως έκφανση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, όπως ήδη αναφέρθηκε, έχει εξετάσει το Δικαστήριο σε μία σειρά ακόμη υποθέσεων⁸. Αρκετές από αυτές αφορούν στην Πολωνία. Σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, το άρθρο 8 της Σύμβασης προστατεύει με δύο τρόπους την ελευθερία των πολιτών, γενικά, και των εγκύων προσώπων, ειδικά, ως προς τη διαμόρφωση της ιδιωτικής τους ζωής. Πρώτον, η Σύμβαση απαγορεύει στα κράτη- μέλη να επεμβαίνουν και να ρυθμίζουν περιοριστικά την ιδιωτική ζωή των πολιτών. Πρόκειται για μία μη απόλυτη απαγόρευση, καθώς στην παρ. 2 του άρθρου 8 προβλέπονται περιοριστικά οι εξαιρέσεις της. Δεύτερον, η Σύμβαση υποχρεώνει τα μέλη της να προστατεύουν και να κατοχυρώνουν σε πραγματικό επίπεδο την ελευθερία των ατόμων να διαπλάθουν την ιδιωτική τους ζωή κατά βούληση. Είναι μία αρνητική υποχρέωση ,προς παράλειψη, και μία θετική υποχρέωση, για πράξη, αντίστοιχα.

Ορισμένες από τις υποθέσεις κατά της Πολωνίας στις οποίες το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διαπιστώσει τα παραπάνω είναι οι εξής: *Tysiack v. Poland* (Application no. 5410/03), *R.R. v. Poland* (Application no. 27617/04), *Z. v. Poland*

⁷ 53924/00, *Vo v. France*, Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, §52

⁸ Research Report, Bioethics and the case-law of the Court, Council of Europe/European Court of Human Rights, 2016, διαθέσιμη διαδικτυακά [εδώ](#)

(Application no. 46132/08), P. and S. v. Poland (Application no. 57375/08), Babiarz v. Poland (Application no. 1955/10). Επιπλέον, αυτήν την περίοδο, εκκρεμούν στο Δικαστήριο οι εξής προσφυγές: K. and B. v. Poland (Application no. 1819/21), K. and C. v. Poland (Application no. 3639/21), A.L. – B. v. Poland (Application no. 3801/21), M. L. v. Poland (Application no. 40119/21).

Η Πολωνία βρέθηκε στο επίκεντρο της συζήτησης για το δικαίωμα στην άμβλωση στην αρχή του προηγούμενου έτους, όταν τέθηκε σε ισχύ μία απόφαση του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου που καθιστούσε μία ήδη αυστηρή ρύθμιση ακόμα πιο περιοριστική ως προς την δυνατότητα πραγματοποίησης αμβλώσεων. Μέχρι το 1932⁹, στην Πολωνία ήταν απαγορευμένη η άμβλωση. Στην πράξη, ωστόσο, εάν μία εγκυμοσύνη έθετε σε κίνδυνο τη ζωή της γυναίκας, τότε μοναδική λύση ήταν η διακοπή της εγκυμοσύνης. Ήταν η μοναδική περίπτωση νόμιμης άμβλωσης και προέκυψε από αναγκαιότητα, με διασταλτική ερμηνεία της ισχύουσας ρυθμίσεως. Το 1932, ο αναθεωρημένος πολωνικός Ποινικός Κώδικας νομιμοποίησε την άμβλωση, μόνο όπου ήταν απαραίτητη, για ιατρικούς λόγους και όπου η εγκυμοσύνη ήταν αποτέλεσμα εγκληματικής πράξης.

Από το 1956, τέθηκε σε ισχύ ένας νέος νόμος, ο οποίος επέτρεπε ελεύθερα

την άμβλωση. Επρόκειτο για μία πιο φιλελεύθερη ρύθμιση από την προηγούμενη. Αναθεωρήθηκε ξανά το 1993¹⁰ και επανέφερε τους περιορισμούς του 1932. Οι περιορισμοί αυτοί βρίσκονται στο άρθρο 4α και αναφέρουν ότι: “Άμβλωση μπορεί να πραγματοποιηθεί εάν η εγκυμοσύνη θέτει σε κίνδυνο τη ζωή ή την υγεία της εγκύου, εάν συνάγεται από εξετάσεις προγεννητικού ελέγχου ή άλλες ασθένειες ότι το έμβryo πάσχει (ή ότι είναι πολύ πιθανό να πάσχει) από σοβαρή και αναπόφευκτη εμβρυακή ανωμαλία ή ανίατη ασθένεια που απειλεί τη ζωή του ή, τέλος, εάν υπάρχει βάσιμη υποψία ότι η εγκυμοσύνη προέκυψε από παράνομη (i.e. βιασμός ή αιμομιξία, *par example*) πράξη. Στις πρώτες δύο περιπτώσεις την πλήρωση των προϋποθέσεων επιβεβαιώνει γιατρός διαφορετικός από εκείνον που θα πραγματοποιήσει την άμβλωση, ενώ στην τρίτη περίπτωση την πλήρωση των προϋποθέσεων επιβεβαιώνει ο εισαγγελέας.”

Από την 27η Ιανουαρίου 2021, το καθεστώς των αμβλώσεων στην Πολωνία περιορίστηκε εκ νέου. Εκείνη τη μέρα τέθηκε σε εφαρμογή, με τη δημοσίευση στο “Journal of Laws”¹¹ της πολωνικής κυβέρνησης, η απόφαση του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου που είχε

⁹ B Chazan, The story of abortion law in Poland, Δεκέμβριος 1996, διαθέσιμο διαδικτυακά [εδώ](#)

¹⁰ The Family Planning, Human Embryo Protection and Conditions of Permissibility of Abortion, Act of 7 January 1993, Polish Abortion Act, διαθέσιμη διαδικτυακά [εδώ](#)

¹¹ Judgment of the Constitutional Tribunal of October 22, 2020, file ref. act K 1/20, διαθέσιμη διαδικτυακά [εδώ](#)

εκδοθεί ήδη από τις 22 Οκτωβρίου 2020. Σύμφωνα με αυτήν την απόφαση, η άμβλωση για λόγους σοβαρής και αναπόφευκτης εμβρυακής ανωμαλίας ή ανίατης ασθένειας, δηλαδή η περίπτωση 2 του άρθρου 4α του προαναφερθέντος νόμου του 1993, κρίθηκε αντισυνταγματική, ως αντιβαίνουσα το άρθρο 38 του πολωνικού Συντάγματος.

Στην υπόθεση *Tysiac v. Poland*¹², η οποία προέκυψε, όταν στην πολωνική έννομη τάξη το ζήτημα της άμβλωσης ρύθμιζε ο νόμος του 1993, το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι περιττή η εξέταση του εάν χορηγείται δικαίωμα άμβλωσης από την ΕΣΔΑ, εάν δηλαδή το κράτος παραβίασε την υποχρέωση του να αποφύγει κάθε παρέμβαση στην ιδιωτική ζωή της προσφεύγουσας, καθώς εκείνη είχε ήδη αυτό το δικαίωμα από την εσωτερική της έννομη τάξη.

Η προσφεύγουσα, μία γυναίκα με οξεία μυωπία, έγκυος στο τρίτο της παιδί, κατόπιν εξέτασης από τρεις οφθαλμίατρους, πληροφορήθηκε ότι η εγκυμοσύνη της συνιστούσε κίνδυνο για την υγεία της. Εάν προχωρούσε με την εγκυμοσύνη, υπήρχε κίνδυνος αποκόλλησης αμφιβληστροειδούς. Παρά τη διάγνωση αυτή, που επέτρεπε στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα νόμιμης άμβλωσης σύμφωνα με το άρθρο 4α παρ. 1 του νόμου 1993, οι τρεις οφθαλμίατροι

αρνήθηκαν να παράσχουν βεβαίωση πλήρωσης των προϋποθέσεων του νόμου για νόμιμη άμβλωση, με την αιτιολογία πως υπάρχει μεν ο κίνδυνος για τη ζωή της προσφεύγουσας, δεν είναι όμως βέβαιο ότι θα επέλθει. Η προσφεύγουσα γέννησε με καισαρική μετά από λίγους μήνες. Μετά τη γέννα, η όραση της χειροτέρεψε. Όταν η υπόθεση είχε φτάσει στο ΕΔΔΑ, εκείνη δεν μπορούσε να δει παρά μόνο στο ενάμιση μέτρο. Μεγάλωνε τρία παιδιά μόνη της, ήταν άνεργη και λάμβανε μηνιαία σύνταξη αναπηρίας από την πολωνική κυβέρνηση.

Το δικαστήριο έκρινε ότι κάθε ρύθμιση που θέτει περιορισμούς στις αμβλώσεις συνιστά επέμβαση στην προσωπική ζωή της εγκύου, καθώς κατά την εγκυμοσύνη η ιδιωτική ζωή της εγκύου συνδέεται στενά με την ζωή του εμβρύου. Έτσι και ο νόμος του 1993 συνιστά επέμβαση στην ιδιωτική ζωή της προσφεύγουσας. Στην συγκεκριμένη υπόθεση, όμως, καθώς η προσφεύγουσα στην πραγματικότητα πληρούσε τις προϋποθέσεις νόμιμης άμβλωσης, επομένως είχε ήδη αυτό το δικαίωμα, το δικαστήριο αποφάσισε ότι περιττεύει να εξεταστεί εάν ο νόμος του 1993 συνιστά μία από τις επιτρεπτές επεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή του άρθρου 8, παρ. 2. Για αυτόν τον λόγο, προχώρησε στην εξέταση της θετικής υποχρέωσης του κράτους να προστατεύει την ιδιωτική ζωή των πολιτών, όπως αυτή πηγάζει από την παράγραφο 1 του άρθρου 8.

¹² 5410/03, *Tysiac v. Poland*, Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, διαθέσιμη διαδικτυακά εδώ

Μια ακόμη πολωνική υπόθεση που απασχόλησε το ΕΔΔΑ είναι εκείνη της μητέρας S και της κόρης P (P. and S. v. Poland)¹³. Εν προκειμένω, η δεκατετράχρονη P. έπεσε θύμα βιασμού, από τον οποίο προέκυψε ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη της και, παρότι με βάση την πολωνική νομοθεσία η ίδια δικαιούνταν να προβεί σε τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης της, οι αρμόδιες αρχές δυσχέραναν σημαντικά τη διαδικασία. Η P. στην προσπάθεια της να προβεί σε άμβλωση δέχτηκε άσχημη κριτική από το ιατρικό προσωπικό του νοσοκομείου του Λούμπλιν, οι οποίοι αρνήθηκαν να την αναλάβουν, παραπέμφθηκε σε ιερέα για να μεταπειστεί, ενώ παράλληλα υπήρξε διαρροή των προσωπικών της δεδομένων και δέχτηκε πιέσεις από το ευρύ κοινό να συνεχίσει την εγκυμοσύνη. Όταν τελικά εισήχθη στο νοσοκομείο της Βαρσοβίας, το οποίο βρισκόταν αρκετά μακριά από το σπίτι της, χρειάστηκαν μέρες έως ότου ολοκληρωθεί η γραφειοκρατία και τερματιστεί πράγματι η εγκυμοσύνη. Οι προσφεύγουσες στο ΕΔΔΑ, μητέρα και κόρη, επικαλέστηκαν την παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης. Ο πολωνικός νόμος, ενώ καταρχήν επέτρεπε την άμβλωση στην περίπτωση της P., την επιβάρυνε με περιττές γραφειοκρατικές διαδικασίες, καθυστερώντας την από το να ολοκληρώσει μια ήδη δύσκολη απόφαση,

καθιστώντας τη διαδικασία περισσότερο ψυχοφθόρα.

Το Δικαστήριο παρατήρησε, εδώ, πως το πολωνικό κράτος, ενώ θα έπρεπε να προσφέρει απρόσκοπτα ιατρική περίθαλψη στους πολίτες του και να τους διευκολύνει, στην περίπτωση της P. έθεσε σημαντικά εμπόδια. Τα δημόσια νοσοκομεία έδιναν σε μητέρα και κόρη αντικρουόμενες οδηγίες, απαιτούσαν έγγραφα, η απόκτηση των οποίων ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρα, και σε γενικές γραμμές έδειχναν απροθυμία να βοηθήσουν. Στην περίπτωση δε του νοσοκομείου του Λούμπλιν που αρνήθηκε να περιθάλψει την P., η στάση αυτή υπήρξε για το ΕΔΔΑ ξεκάθαρη παραβίαση του άρθρου 8, αφού ακόμη κι αν ένα νοσοκομείο δεν επιθυμεί να ασχοληθεί με ορισμένο ιατρικό ζήτημα, οφείλει να παραπέμψει τον ασθενή σε άλλη μονάδα και όχι να του αρνηθεί φροντίδα. Με την άρνηση παροχής περίθαλψης το δημόσιο νοσοκομείο παρεμβαίνει στην ιδιωτική σφαίρα του ατόμου και το εμποδίζει από το να επιλέξει το ίδιο πώς θα διαχειριστεί προσωπικά του ζητήματα. Εν προκειμένω, το αν θα γεννήσει ένα παιδί που ήρθε ως αποτέλεσμα βιασμού. Το ΕΔΔΑ διαπίστωσε και υπερ της μητέρας παραβίαση του αρ. 8 της Σύμβασης. Ως μητέρα της ανήλικης P., η S. θα επηρεαζόταν σημαντικά από τη γέννηση του παιδιού, εφόσον αυτό συνέβαινε παρά τη θέληση τους και επειδή τους εξανάγκασε με τα κενά στη νομοθεσία του

¹³ 57375/08, P. and S. v. Poland, Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, διαθέσιμη διαδικτυακά εδώ

αλλά και τις μεθόδους του το πολωνικό κράτος.

Δικαίωμα στην άμβλωση και ελληνική έννομη τάξη

Εξετάζοντας σύντομα το δικαίωμα στην άμβλωση στην ελληνική έννομη τάξη, αυτό κατοχυρώνεται μέσω του άρθρου 304 του ελληνικού Ποινικού Κώδικα. Σε αντίθεση με την Πολωνία, η διαδικασία της άμβλωσης στην Ελλάδα είναι αποποινικοποιημένη, ωστόσο όχι και συνταγματικά κατοχυρωμένη¹⁴. Βασική προϋπόθεση για να προβεί μια γυναίκα σε άμβλωση είναι η εγκυμοσύνη της να μην έχει ξεπεράσει τις δώδεκα εβδομάδες. Διαφορετικά, αν η εγκυμοσύνη έχει προκληθεί από βιασμό ή και γενικά χωρίς συναίνεση της γυναίκας, το χρονικό περιθώριο αυξάνεται στις δεκαεννέα εβδομάδες. Επιτρεπτή είναι και η άμβλωση μεταγενέστερα, αν σε προγεννητικό έλεγχο διαπιστωθεί ανωμαλία στο έμβρυο ή κίνδυνος ζωής αυτού και της μητέρας. Αν πάλι μια γυναίκα που επιθυμεί να τερματίσει την εγκυμοσύνη της είναι ανήλικη, για να γίνει αυτό απαιτείται συγκατάθεση ενός από τους γονείς ή κηδεμόνες της.

Διαπιστώνουμε, συνεπώς, πως η Ελλάδα συγκριτικά με άλλες χώρες που έχουν επίσης προσυπογράψει την ΕΣΔΑ διατηρεί μια πιο ελαστική στάση απέναντι

στις αμβλώσεις και προνοεί για την υγεία και την ασφάλεια των γυναικών που θέλουν να τερματίσουν μια εγκυμοσύνη. Περιορισμοί που τίθενται από τον ελληνικό νόμο είναι κυρίως χρονικοί, αφού υπάρχουν κυρώσεις αν μια εγκυμοσύνη τερματιστεί μετά την εικοστή τέταρτη εβδομάδα. Ωστόσο, θα μπορούσε εδώ να πει κανείς, πως η Πολιτεία ενεργεί με αυτόν τον τρόπο για να προστατεύσει και τη ζωή του εμβρύου, καθώς μετά την εικοστή τέταρτη εβδομάδα το έμβρυο έχει σχεδόν σχηματιστεί και αν αυτό γεννηθεί, τότε έχει σημαντικές πιθανότητες να επιβιώσει. Εν τέλει, το ζήτημα του αν είναι επιτρεπτό να τερματιστεί η εγκυμοσύνη για να προφυλαχθεί η ζωή του μωρού είναι βέβαια ηθικό, αφού από τον Ποινικό Κώδικα και ειδικότερα από το άρθρο 303 που αναφέρεται στην παιδοκτονία κατά τη διάρκεια ή μετά τον τοκετό, γίνεται σαφές πως για τον νόμο η ζωή αρχίζει να υπάρχει όταν εμφανίζεται ο άνθρωπος στον εξωτερικό κόσμο ως αυτοτελής οντότητα με βασικά ανθρώπινα χαρακτηριστικά.¹⁵

Επίλογος

Τόσο η Ελλάδα όσο και η Πολωνία αποτελούν χώρες που έχουν προσυπογράψει και έχουν προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ¹⁶, ωστόσο αντιμετωπίζουν εντελώς διαφορετικά το ζήτημα των αμβλώσεων. Από τη μία, έχουμε μία χώρα

¹⁴ Χρυσόγονος Κ., Βλαχοπουλος Σ., Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, σ. 153-155

¹⁵ Όμιλος Νομικών Σωκράτη Προβατά, Έναρξη της ανθρώπινης ζωής, διαθέσιμο διαδικτυακά εδώ

¹⁶ European Court of human rights, Country profiles, διαθέσιμο διαδικτυακά [εδώ](#)

που διευκολύνει την πρόσβαση της γυναίκας σε ασφαλή τερματισμό της εγκυμοσύνης της και στον αντίποδα, μια άλλη που καταδικάζει τις αμβλώσεις που δε σχετίζονται με ιατρικά αίτια και δρα τιμωρητικά προς τις γυναίκες που επιλέγουν να διακόψουν την κυοφορία τους. Για το ΕΔΔΑ, η γέννηση ενός ανεπιθύμητου, για πολυποίκιλους λόγους, παιδιού επηρεάζει καταλυτικά την πορεία της ζωής μιας γυναίκας. Επομένως, η απόφασή της να μην ολοκληρώσει την εγκυμοσύνη της εμπίπτει στη σφαίρα του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ. Το άρθρο 8 προστατεύει την ιδιωτική ζωή του ατόμου και έμμεσα προτάσσει την ζωή της υποψήφιας μητέρας έναντι του εμβρύου. Από νομικής πλευράς και εφόσον για το δίκαιο της ΕΣΔΑ το έμβρυο δε θεωρείται άνθρωπος, μέχρι να γεννηθεί, η απόφαση διακοπής ή μη μιας εγκυμοσύνης θα πρέπει να αφορά αποκλειστικά στη γυναίκα που κυοφορεί.